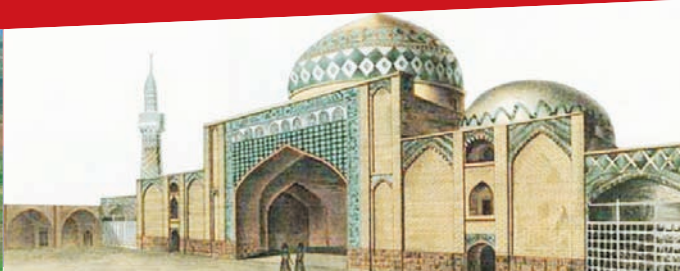

QƏRBİ AZƏRBAYCAN

Vətənpərvər elm fədaisi

Həyatda elə insanlar var ki, onlar bu dünyaya nə üçün gəldiklərini dərindən dərk edirlər. Allah-taalanın onlara bəxş etdiyi ömürdən qədərincə bəhralənməyi, özündən sonra başqaları üçün örnək olası yaşamağı göstərmək, öz ömrünü dəyərləndirməyi bacarmaq, cəmiyyət qarşısında, insanlar arasında mənəvi borcunu başa düşmək, bütünlük hallarda onu xalq edən mərəhmətinə sığınan bu insanlar üçün həyatın mənası həmişə ülvə və ecazkarlıqdır.

Doğrusu, hər bir insan yaşadığı ömür tarixini özü yazır. Arzudan, niyyətdən keçib reallığa qovuşan əməlləri ilə, onu tanıyanların, xatırlayanların qəlbində buraxdıqları isti, məhrəm izlərlə, duyğularla.

İndiki zamanədə örnək ola biləcək ömür yazmağın özü də bir ayrı fədakarlıq və hünərdir. Elə dünyamızı mənalandıran, hər birimizdə yaşamaq şövqünü alovlandıran da ətrafımızda bu cür insanların olmasıdır.

Sağlam ictimai-siyasi, mədəni və mənəvi mühitin yaradılmasında, cəmiyyətin iqtisadi cəhətdən yüksəlməsində, milli mədəniyyətin tərəqqisində, elmin, maarifin inkişafında ziyalılardan rol, təbii ki, çox böyükdür.

Müdrəkəsinə deyilmiş bir ifadə var: "ömrünü xalqın mənəvi inkişafına və maariflənməsinə, fundamental elmi axtarışlara həsr etmiş vətənpərvər ziyalılar dünyanın bəzəyidir".

Belə ziyalılardan biri də bütün ömrünü elmə, gənc nəslin maariflənməsinə həsr etmiş Əməkdar ali məktəb işçisi, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Əhməd Paşa oğlu Məmmədov olub.

O, 1940-cı il fevralın 12-də Ermənistan SSR-in Vedi rayonunun Şidli kəndində anadan olub. Orta məktəbi də kənddə bitirən Əhməd Məmmədov 1957-ci ildə BDU-nun Mexanika-riyaziyyat fakültəsinə qəbul olub. 1962-ci ildə həmin fakültənin riyaziyyat şöbəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Həmin ildə Ə.Məmmədov ADU-nun aspiranturasına daxil olub. 1965-ci ildə aspiranturanı müvəffəqiyyətlə bitirərək universitetin həndəsə və cəbr kafedrasında assistent kimi fəaliyyətə başlayıb.

Müəllim hər zaman səcdə olunacaq, doğru, dürüst məsləhətlərinə ehtiyac duyulacaq bir varlıqdır. O, elə bir varlıqdır ki, ömrünü məşəl edib hər bir tələbəsinin qəlbində yandırır, həyatının ən gözəl illərini, ömrünün ən duyğulu anlarını, gözünün nurunu, qəlbini hərəkətini onlara həsr edir. Məhz Əhməd müəllim də tez bir zamanda universitetdə dərs dediyi tələbələrini sevimlisinə çevrilib.

Ə.Məmmədov 1966-cı ildə vaxtından əvvəl "Qeyri-xətti diferensial tənliklərin müəyyən sinifləri üçün qarışıq məsələlərin analitik nəzəriyyəsi" mövzusunda yazdığı namizədlik dissertasiyasını uğurla müdafiə edərək fizika-riyaziyyat elmləri üzrə alimlik dərəcəsi alıb.

O, 1967-ci ildə müsabiqə yolu ilə "Həndəsə və cəbr" kafedrasında baş müəllim kimi fəaliyyətini davam etdirib.

Hər bir insan qarşısına qoyduğu ali məqsədə çatmaq üçün gecəli-gündüzlü zəhmətə qatlaşır, elmi zirvələri fəth edərək bütün bacarıq və qabiliyyətindən istifadə edir. Elmin dərinliklərinə baş vurduqca ətrafındakılara daha həssas, daha mehriban, daha qayğıkeş yanaşır, sadələşir və təvazökar olur.

Ə.Məmmədov 1972-ci ildə müsabiqə yolu ilə universitetin Cəbr və topologiya kafedrasına dosent, 1973-cü ildə isə Mexanika-riyaziyyat fakültəsinin dekan müavini vəzifəsinə təyin olunub.

Xarakterindəki ciddilik ona tapşırılan işləri yüksək səviyyədə yerinə yetirməsi, öz üzərində dayanmadan işləməsi, daim elmi axtarışda olması, vaxtın qədrini bilməsi Əhməd müəllimə həmişə uğur qazandırır.

Belə ki, Ə.Məmmədov müsabiqə yolu ilə 1974-cü ildə Y.Məmmədəliyev adına Naxçıvan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Riyaziyyat kafedrasına kafedra müdiri və dosent vəzifəsinə təyin edilib. O, 1974-1977-ci illərdə universitet elmi şurasının elmi katibi olmuşdur.

1976-cı ildə isə Ə.Məmmədov müsabiqə yolu ilə Riyazi analiz və funksiyalar nəzəriyyəsi kafedrasının müdiri vəzifəsinə təyin edilib. O, 1981-ci ildə ikinci dəfə həmin kafedranın müdiri vəzifəsinə icra edib.

Ə.Məmmədov Riyazi analiz və funksiyalar nəzəriyyəsi kafedrasına rəhbərlik etdiyi dövrlərdə 3 müəllim namizədlik dissertasiyası müdafiə etmişdir. İxtisası üzrə bir namizədlik dissertasiyasının oponenti olmuşdur.

Ə.Məmmədov müxtəlif vaxtlarda universitet müsabiqə komissiyasının və ekspert komissiyasının üzvü olmuşdur.

Bundan başqa, Əhməd müəllim 1984-1989-cu illərdə universitetdə fəaliyyət göstərən Təşkilati-metodiki komissiyasının sədri olmuşdur.

Həyatda yazıb-yaratmaq, fəaliyyət göstərmək, öz yaradıcı fəaliyyətinin nəticələri ilə fəxr etmək insana heç bir şeylə müqayisə edilməyən məmnunluq duyğusu verir və onu yeni-yeni elmi yaradıcılığa ruhlandırır.

Ə.Məmmədov universitetdə tədris etdiyi fənnləri yüksək səviyyədə aparmaqla yanaşı, tələbələrin kurs və diplom işlərinə mütəmadi rəhbərlik edib. TEC (Tələbə Elmi Cəmiyyəti) xətti ilə onun rəhbərlik etdiyi tələbələrə bir neçəsi, müxtəlif illərdə diplomlara və fəxri fərmanlara layiq görülmüşdür. Əhməd müəllimin tələbələrlə birgə işləməsi ona xüsusi mənəvi zövq verirdi. O, tələbələrə həmişə elmin dərinliklərinə baş vurmağı tövsiyə edərək deyirdi: "Unutmayın ki, qaranlıqları işıqlandırmaq yalnız insan zəkasının nuru ilə mümkündür". Əhməd müəllim mühazirələrində həm də Pifaqorun bu fikrini gənc riyaziyyatçılara həmişə xatırladırdı: "Riyaziyyatın yüksək vəzifəsi bizi əhatə edən qarmaqarışıqlıqlar içərisində gizlənən nizamı tapıb üzə çıxarmaqdır".

Ə.Məmmədov yüksək insani keyfiyyətlərə sahib olmaqla bərabər, yorulmaq bilməyən, həmişə axtarışda olan, oxumaqdan birəcə an belə usanmayan, daim öz üzərində işləyən, düzlüyü, dürüstlüyü, xeyirxahlığı, əqidə saflığını, ləyaqəti, işinə məsuliyyətlə yanaşmağı, prinsipiallığı, zəhmətə alışqanlıqı, özünə möhkəm inamı və həyata bağlılığı, düşüncə və fikirlərində sərbəstliyi, zəhmətə qatlaşmağı özünün həyat amalına çevirən əsl ziyalı olub.

İnsanı ucaldan onun əxlaqı, vicdanı, həyata düzgün baxışı, öz potensial gücünü düzgün yerə istiqamətləndirmək, məqsəd və məramına çatmaq üçün gərigin əmək sərf etmək bacarığıdır. Doğrudan da zəhmət, əmək insanı ucaldır, şərfəfləndirir, ona məmnunluq bəxş edir.

Əhməd müəllim həm də həyatda elə bir savab iş görüb ki, axirətdə onun bədelini hökmən xeyirlisilə alacaq. Çünki o, tələbələrinə elm öyrədib. Məhəmməd peyğəmbər (s.ə.s.) elm barəsində deyib: "Mənim ümmətimdən hər bir ağıl sahibinə bu dörd şey vacibdir: elm eşitmək, onu öyrənmək, yaymaq və ona əməl etmək".

Əhməd müəllimin zəngin potensialı, yüksək təşkilatçılıq qabiliyyəti, müasirliyi, novatorluğu, yeniliklərə və təşəbbüslərə açıq olması, zamanla ayaqlaşmaq və daha irəlini görmək bacarığı məşğul olduğu hər bir işdə, çalışdığı hər bir vəzifədə ona həmişə hörmət, ehtiram və nüfuz qazandırır.

O, böyük bir nəslin parلاق nüməyəndəsi, müdrək insan və gözəl ailə başçısı kimi özünün bütün davranışı, həyat və fəaliyyəti ilə cəmiyyətdə tanınıb.

Ə.Məmmədov 5 dəfə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində ixtisasartırma fakültəsində olmuş və Leninqrad (Sankt-Peterburq), Kuybişev, Leninkan, Minsk şəhərlərində keçirilən Ümumittifaq konfranslarında müxtəlif riyazi mövzularda məruzələr etmişdir. Bu məruzələrin məzmunu tezis və məqalə şəklində ayrı-ayrı elmi jurnallarda çap olunmuşdur.

Ə.Məmmədovun elmi işləri əsasən qeyri-xətti xüsusi törəməli diferensial tənliklər üçün qoyulmuş qarışıq məsələnin analitik həllinin

öyrənilməsinə həsr olunmuşdur.

Yüksəkixtisaslı mütəxəssislər hazırlanmasında xidmətlərinə görə 3 iyun 1981-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası

Ali Soveti Rəyasət Heyətinin fərmanına əsasən Ə.P.Məmmədova Azərbaycan SSR "Əməkdar ali məktəb işçisi" fəxri adı verilmişdir.

Ə.Məmmədov 1989-cu ildən A.M.Qorki adına Kiyev Dövlət Pedaqoji İnstitutu bazasında yaradılmış pedaqoji institutlar üzrə Tədris-metodiki birləşmənin üzvü olub.

Ə.Məmmədov cəbr sahəsində elmə yenilik gətirmişdir. Belə ki, onun "Elementlərini dəyişmək üsulunun ümumiləşməsi" metodu ilə bir sinif yüksək tərtibli determinantlar asan hesablanır və bu metod "Ali cəbr" dərslik kitablarından bəzilərinə daxil edilmişdir. Onun uzun illər təşkil etdiyi "Funksional analiz" kursu üzrə seminarlar yüksək səviyyədə keçmiş və yaxşı sənədlər vermişdir. O, cəbrdən seminar məşğələləri apararkən yenə də məşhur riyaziyyatçı Pifaqorun dahiyənə deyilmiş fikrini tələbələrini nəzərinə çatdırmağı unutmurdu. Pifaqor deyirdi: "Vaxtımı siyasətə və tənliklərə sərf edə bilmərəm. Zənnimcə, tənliklər daha vacibdir, çünki siyasət yalnız həmin məqam üçün mövcud olduğu halda, tənliklər əbədidir".

O, pedaqoji fəaliyyəti dövründə 8 kitabın - "Vektorlar analizindən çalışmalar", "Yüksək tərtibli determinantların hesablanması dair çalışmalar", "Ehtimal nəzəriyyəsinə dair çalışmalar", "Riyazi statistikanın elementləri", "Ədədi sərəlara aid çalışmalar", "Funksional sərəlara aid çalışmalar", "Adi diferensial tənliklər dair çalışmalar", "Ehtimal nəzəriyyəsi və Riyazi statistika" (müştərek müəllif), 39 elmi məqalənin, 5 tezis müəllifi olmuşdur.

Ə.Məmmədov müsabiqə yolu ilə 1991-ci ildə Xəzər Universitetində Riyaziyyat və hesablama mexanikası kafedrasına dosent vəzifəsinə, 1994-cü ildə isə həmin universitetin Tələbə şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin edilib. Daha sonra isə Əhməd müəllim Xəzər Universitetində Tələbə qəbulu şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin olunub.

Azərbaycan Respublikası Xalq Təhsili Nazirliyinin nəzdindəki Elmi-metodik şurasının "Riyaziyyat" bölməsinin 20 noyabr 1992-ci il tarixli iclasının qərarına əsasən Y.H.Məmmədəliyev adına Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti Əhməd Paşa oğlu Məmmədov doktorluq dissertasiyası müdafiə etmədən professor elmi adı almağa layiq görüldü.

Təhsil təkəcə millətin gələcəyi deyil, həm də dünəni, bu günü olmaqla yanaşı, cəmiyyətin döyünən qəlbini, düşünən beynidir.

Ziyalı mənsub olduğu millətin simasını müəyyənləşdirən şəxsiyyətdir. Tarix göstərir ki, millətin çətin anlarında onun mükəmməl milli təəssübkeşlik duyğularına malik ziyalı millətə düzgün yol göstərib, onun bu çətinlikdən xilas olmasında böyük rol oynayır.

İnsanı ucaldan onun əxlaqı, vicdanı, həyata düzgün baxışı, öz potensial gücünü düzgün yerə, düzgün istiqamətləndirmək, məqsəd və məramına çatmaq üçün gərgin əmək sərf etmək bacarığıdır. Doğrudan da zəhmət, əmək insanı şərfəfləndirir, ona məmnunluq bəxş edir. Necə ki, bu zəhmət Əhməd müəllimə və ailəsinə həm başucalıq gətirdi, həm də onu könlündən sevnələri bəxtiyar etdi.

Bütün ömrünü elmə, gənc nəslin maariflənməsinə, təlim-təربiyəsinə, tələbələrə elmi biliklərin dərinliklərinə yiyələnməsinə, həyatda layiqli vətəndaş olmasına, xalqı, vətəni üçün xeyirli övladlar yetişməsinə həsr edən qayğıkeş müəllim, fədakar alim, vətənpərvər ziyalı Ə.P.Məmmədov 2012-ci ilin avqust ayında həyatla vidalaşdı.

Əhməd müəllimin xatirəsi tələbələrini, həmkarlarını, onu sevnələrinin qəlbində daim yad ediləcək, nur saçan ziyası isə gələcək nəsillərin həyat yolunu işıqlandıracaq.

Qədir ASLAN,
Əməkdar jurnalist.